Сшиток 12

Ціна 15ц. 10 за $1.25

ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ

Пірване дитя

Роберт Блюм

РОБЕРТ БЛЮМ
вожд циганів

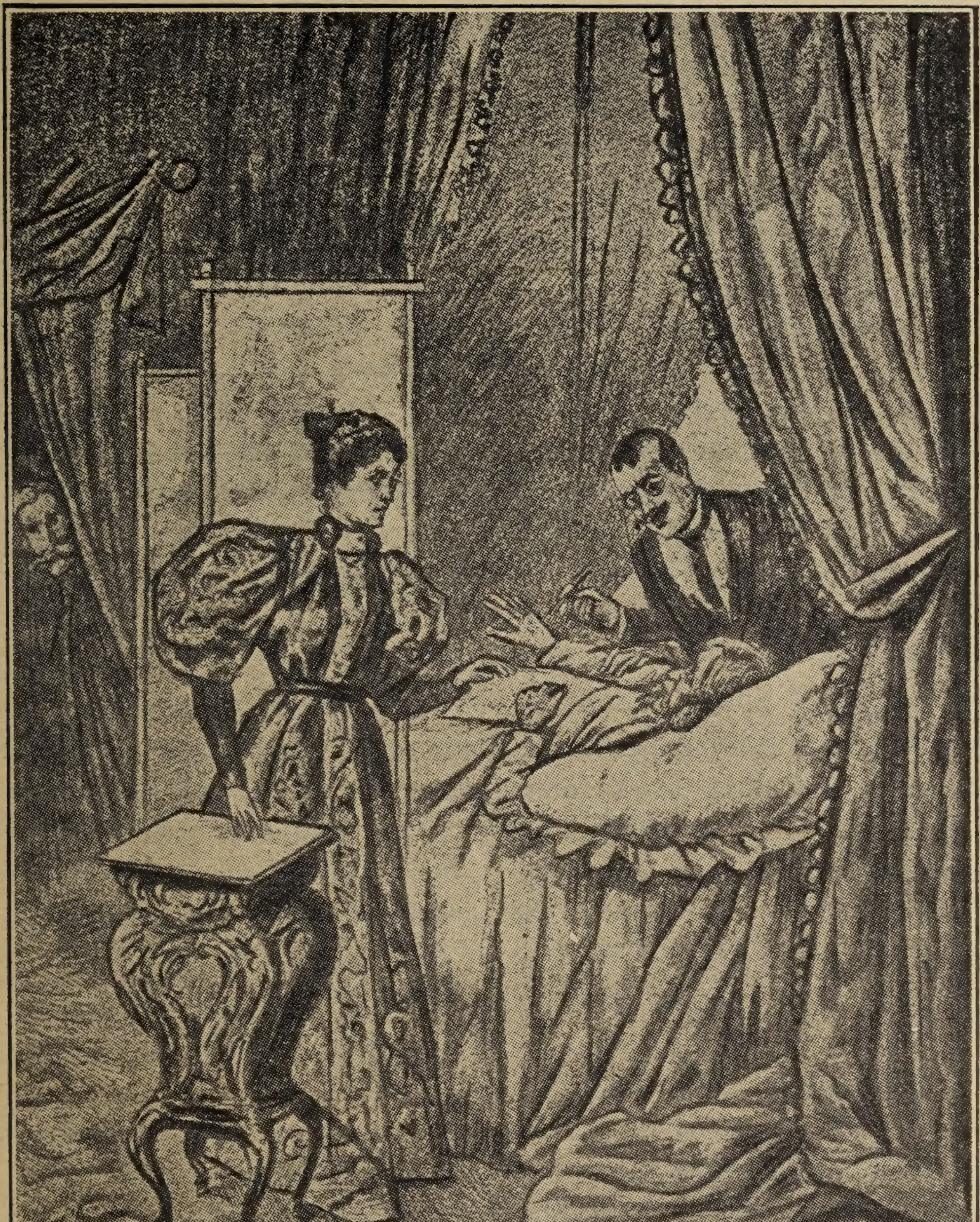

— Ні, ні — рішучо ні!... Не оставлю на поталу своїх дітий!

Ільона хотіла ще бігти за своїм мнимим опікуном, але той вийшов вже за Турком і замкнув двері. Непевним ходом вернула на своє первісне місце.

Сльози насильно тиснули ся до очий — вона ж була тепер певною, що опікун обманив її. Ще не вспіла зібрати своїх думок разом, коли се увійшли до середини ті дві дівчині, що перше її порядкували, і кивнули до неї щоб йшла за ними. Ільона ще раз відвернула ся до сестер, бачила як вони гірко плачучи обіймали одна другу, а потім ледво поволїкла ся за слугами.

Коли вернула до своєї кімнати, дівчата принесли її дорогі шовкові убори і жемчуги і дали її зрозуміти, щоб позволила себе прибрати. Стрівожена відступила від тих уборів і з розпукою почала боронити ся перед слугами, що силою намагали ся її убрати. Коли почала кричати в голос, відчинили ся знагла двері і до середини вбіг якийсь страшний чоловік. В його правій руці виблискував ніж, котрим вимахував перед очима Ільони і вигукував якісь грізні але для неї незрозумілі слова. Смертельна тривога нею заволоділа — з криком впала на коліна, заслонюючи себе руками. Вона тепер зрозуміла дуже добре, що він хоче її сказати — коли добровільно не піддасть ся, то стратить житє.

Служниці підоймили її в гору. Розібрали її з попереднього убраня, і стали прибирати у пишні убори, а коли Ільона почала пручати ся, побачила ніж над собою. Не мала вже більше відваги очий підняти, так страшним був вид того чоловіка. Обезсилена страхом, дала себе убрати й поначепляти на себе всяких дорогоцінностий. В одну хвилину стало її все байдужим — одно ще тільки бажанє мала, а се — щоб смерть вибавила її від ганьби, бо прочувала що її має стрінути... Прочутє ганьби майже умертвляло її.

Скінчивши вбиранє Ільони, служниці аж сплеснули в долоні з захвату і з подивом на ню глядїли. Аж присутний при тому мущина щось їм строго наговорив, тоді вони без опору забрались звідтам. Ільона з серцем сильно бючим зі страху глядїла на того страшного чоловіка, що тепер повільним ходом наближив ся до неї.

— Ходи зі мною — промовив ломаною німецькою мовою — але вважай, не кричи, бо згинеш!

— Змилосердіть ся — зі сльозами в очах просила Ільона — скажіть мені, чого тут хочуть від мене, де провадите мене?

Але на се не отримала ніякої відповіди; він лиш грізно поглянув і відвернув ся до виходу. Ільона немов задеревіла, не була в силі рушити ся з місця. Страшний той чоловік оглянув ся, а коли побачив, що вона не йде за ним, знова підняв ножаку. Дівчина з переляку пішла за ним. Пропустивши її через двері, йшов потім побіч неї, все з піднятим ножем. Ільона немов у сні за ним поступала. То, що її стрінуло в послідних годинах, видало ся її так дуже дивним, так незрозумілим, що вона рукою потерла чоло, щоб переконати ся, чи дійсно не спить.

При кінці сіний вижидала її знова одна служниця. Ся взяла її за руку і прикривши її лице сіточкою, звела вузкими східцями долів і вивела на двір. Перед дверми стояла лектика і поки ще Ільона зрозуміла що з нею роблять, всунули її до середини; зі стогоном впала на мягке сиджене. Двох людий вхопило лектику і понесло на раменах. Страшний чоловік з ножакою йшов мовчки побіч. Ільона притиснула рукою сильно бюче ся серце. Куди її несуть тепер? Всемогучий Боже, якому то зрадникови вона впала тепер в руки?! Може він спродав її Туркови? О, Боже — радше все инше — тільки не се! Закрила руками бліде личко — її трівога була так велика, що вона навіть плакати не була в силі.

Виглянувши вікном лектики, побачила побіч себе свойого ворога; стрінула його дикий погляд, що її від нього дрощ цілим тілом пройшов. Потім знова закрила лице руками За якийсь час відчула, що люди, несучі лектику, звільнили ходу. Виглянувши вікном, побачила, що находить ся перед якоюсь величньою будовою, гейби палатою, через браму котрої входило й виходило много богатих Турків. Лектику внесено бічним входом і задержано серед майдану окруженого пальмами, посередині котрого водограй виприскував воду. Страшний сторож наближив ся до лектики і втворив дверцята. Ільона несвідомо підняла ся і висіла. Її трівога не мала границь, перед її очима стало щось мерехкотіти так, що вона не була в силі навіть пізнати, де то находить ся.

Страшний чоловік вхопив її за руку й бічним входом впровадив її до палати.

Вона непевним ходом поступала побіч нього. Кілька разів мало не впала, але товариш силою підривав її в гору.

Увійшли в довгі, килимами вистелені сіни. Нараз пристанув той чоловік і втворив високі двері. Ільона знайшла ся в кімнаті, прибраній зі всхідною пихою. Була тепер сама — страшний чоловік відійшов від неї. Знова підняла зір в гору. Що-ж вона тут має робити в тій препишній кімнаті?!

Але що се?

Нагло задзвеніли лагідні мельодійні тони, так мягкі та солодкі, що Ільоні сльози пустились з очий.

І нараз підняла ся напроти неї занавіса — чи се царство небесне нараз побачили її очи?

РОЗДІЛ XLI.

ВИРОДОК.

Ґрафиня, почувши від страшного явища слово „убійник”, з криком впала на землю.

Дзвонила зубами зі страху а й ціле тіло дрожало немов в пропасниці. Замкнула очи й закрила їх руками, щоб не дивити ся на нього.

Проминуло кілька хвиль серед глухої тишини. Лице чужого мущини дивно корчило ся, коли глядів на лежачу на землї жінку.

Знагла проніс ся в підземелю проймаючий сміх.

— А що, правда, як грім впало се на тебе?! — крикнув з глумом — чи-ж не казав я тобі, що се повалить тебе на землю?

Так, так — знаю, страшне се слово, що я сказав. На самий звук його дістаєть ся вражіння начеб встромлено чоловікови зимне зелїзо межи ребра, або кістисті руки стиснули за горло. Так було також і зі мною! Так було того самого вечера, коли вернув я до хати і її...

Урвав і скричав, а радше, мов вовк завив.

— Геть, геть від мене! — кликнув, а в очах його вогні божевіля заграли.

— Іди, іди — не хочу тебе бачити, бо ненавиджу людий — всіх, всіх людий!

Ґрафиня в смертельній трівозі, поконуючи знесилє, зірвала ся з землї. Так, так, мусить втїкати, хочби зарав на дворі мала впасти з обезсиленя — щоб тільки не остати в товаристві того чоловіка, котрого самий вигляд страхав її.

— Не знала я про те, що тут живе хто другий — промовила слабим голосом — не знала я сього. Так, так — іду — іду сейчас.

Поступила кілька ступінїв до виходу — тодї знова спинила ся. Мусїла бо перейти побіч нього, побіч убійника, а він не уступав ся на бік.

— Іду вже — вистогнала — прошу, пропустїть мене!

— Чи спиняю тебе? — кликнув з глумом — дорога тобі свобідна — іди, спіши ся...

І відступив ся троха, а вона втїкала скоро, гейби перед витягненим ножем, що лискучою сталею виблискував при світлї місяця.

В хвилину, коли станула при виходї, почула над своїми ухами страшний сміх.

— Так, так — він хоче її вбити — майнуло у неї в думцї — та зі страшним криком впала на землю.

Стало тихо в підземелю — й його сміх також заглух.

Страшний чоловік дивив ся хвилю на лежачу на землї жінку, начеб надумував ся, що має з нею зробити — потім звільна похилив ся над тїлом.

— Зімлїла — муркотїв — не піде дальше.

Рукою діткнув ся убраня, так немов хотїв з того пізнати до якого стану та женщина належить — але, здаєть ся, се йому не вдало ся.

Підняв ся й перейшов кілька разів по пивници, стиха приговорюючи незрозумілї слова.

Наближив ся до заглубленя, де передше лежала ґрафиня. Порозправляв солому, з кута видобув покривало та положив на соломі. Опісля вернув до графинї, підняв її та заніс на леговиско. Відтак вхопив стоячий на бочцї збанок і вийшов сходами на гору, де наповнив його водою з жерела, що било подальше у лісі, і з тим вернув ся до свойого пристановиска. Там присів в куті і спер голову на руках.

Минула година, анї одно з них не порушило ся. Нараз мущина підняв голову, здавало ся йому, що чув зітхненя зі сторони, де лежала нещасна жінка.

Сейчас підняв ся й наближив до графинї, що все ще лежала безсильна з смертельно блідим лицем й замкненими очима.

Приглядав ся хвильку мовчки а відтак підняв збанок і покропив її чоло й виски водою. Тимчасом місяць зайшов і стало зовсім темно, тож засвітив ліхтарню, що була в силї тільки частину підземної нори освітити.

Ґрафиня остаточно порушила ся. Він скоро відступив на бік, щоб, коли отворить очи, її погляд зразу не впав на його лице — за те він зі своєї криївки міг добачити кождий її рух.

Зітхнула глубоко. Потім звернула ся на бік і отворила очи.

Минуло однак досить часу, поки остільки бодай прийшла до свідомости, що могла собі пригадати що се з нею стало ся.

Нараз підняла ся і глянула кругом стрівоженим поглядом — коли отсе зазріла на боцї стоячого мущину.

Та сим разом вже не кричала, а хоч безмірна трівога відбила ся на її лици, то не була в силї відвернути своїх очий від него.

А він тепер наближив ся до неї. Нїщо не кажучи, подав її збанок з водою, а спрага поборола все друге — вона взяла збанок і підняла його до уст. Не знати, чи то сей милосерний вчинок так подїлав, але вона вже не глядїла на него з таким жахом, як передтим.

Коли віддала збанок, промовила стиха:

— О, тепер менї значно лекше — я майже гинула зі спраги!

А на його лице виступив знова відпихаючий усміх, коли говорив:

— Чи не вернула ще тобі свідомість, що ти взяла збанок від мене?

Побачивши, що вона знова почала тремтїти, додав спокійнїйше:

— Но, но — не обавляй ся! Щоб зараз відійти — ти за слаба, не остає нїщо иншого, як тут заждати, аж вернеш троха до сил.

— Нї, нї — кликнула ґрафиня — піду сейчас, бою ся...

Не скінчила ще говорити, коли він промовив, підсміхаючись як передом.

— Не маєш причини себе змушувати до чого будь, знаю, що ти-б тут не лежала, колиб могла йти! Але заспокій ся, нїщо злого тобі тут не станеть ся. Так чи так звільню тебе від своєї присутности, маю ще досить до роботи на дворі, а там годї менї показати ся у днину.

Можеш тимчасом відпочати, а коли будеш бодай на стільки в силах, що зможеш рушити ся доки я поверну — буду вдоволений, коли тебе тут вже не знайду!

Подав ся у кут ,де передше сидїв, і вернув з грудкою хлїба.

— Не знаю чи ти навикла до чогось иншого! Але коли-б і так — хоч не видно того по тобі, щоб в послїдних часах жила у вигодї та достатках — то все ж таки будеш вдоволена, коли заспокоїш свій голод куском хлїба!

Оставив горіючу лїхтарню, також збанок з водою присунув до нької так, щоб могла в потребі сама досягнути рукою — опісля ж, не кажучи нї словечка до нької, пішов на гору.

Ґрафиня остала сама. Лежала непорушно на соломяному леговиску і прислухувалась до відгуку його ходу аж і зовсім все затихло десь у віддалї.

Незнакомий говорив правду — вона була за слаба, щоб могла далеко зайти, колиб тепер пустилась в дорогу.

Що за дивний чоловік! Який дикий його вигляд і поведене! Яка ненависть до світа, до людий, виявляла ся у його словах — а однак, як противним се було до його поведеня супроти нької?

Знала се, що поправив леговиско для нької, що накрив соломою! Коли він так ненавидить людий — всїх людий — то чому змилосердив ся над нею, приніс хлїба, води та відступив своє притуловиско? Чому не прогнав її геть відси?

Убійник! І знова дрощ пройшов її тілом на згадку тої хвилї, коли він вперше промовив се слово.

Вона разом з убійником — суспільним виродком!

Що се за чоловік? І як став він убійником?

Не знайшла однак відповіди на се питане. А думки її звернулись тепер у иншу сторону, вернули до себе самої, до її власної недолї.

Щож тепер? Що станеть ся із нею, коли піде звідси? Мусить втікати дальше — але куди — де знайде захорону?

Змучена роздумуванєм її голова, похилилась на бік — за хвилю вже заснула. Минуло кілька годин, а ні в підземелю, нї на дворі не чути було ніякого голосу. Грудь нещасної женщини піднимала ся й опадала мірними відступами, а й лице іе було вже так страшно бліде, як передом, трівога, видно, минула у неї.

Нараз зірвала ся. Чи се приснило ся її, чи справді пробудив її голосний крик? Наслухувала — але нічого зже не почула. А може був се крик раненої птиці?

Скоро підняла ся. Не знала як довго спала. Глянула уважно кругом себе, опісля взяла ліхтарню і присвічувала на боки — незнакомий не вернув ще. Була вдоволена із сього — видно милосердив ся над нею — але в слід за тим прийшла нова думка — коли він однак не відпочине, ненависть його знова розгорить, як поверне та її тут знайде.

Ще раз підняла збанок, щоб напити ся води — з'їла шматок хліба, що він її оставив і згасила ліхтарню. Відтак вийшла сходами на гору.

Колїна ще тремтїли, тож поволи мусїла підходити по сходах. Ще мала яких два ступінї перед собою, коли се нараз жахнула ся.

Що-ж се за темна тїнь там на горі коло сходів? Хвилю, немов задеревіла, вдивляла ся в нерухливу постать — було за темно, щоб могла пізнати з такої віддалї, а однак видало ся її, що знає хто се лежить.

Скоро отрясла ся з першого жаху, вийшла на гору і похилила ся над лежачим, але зараз з тихим окликом підняла ся. Був се незнакомий — не обманило її прочуте.

Але він не положив ся тут спати, як зразу думала, коли похилила ся над ним — рука її діткнулась чогось мокрого і вона переконала ся тепер, що він змочений кровю.

— Ради Бога — що стало ся?

Знова похилила ся і приложила руку до серця.

Слава Богу, — жив ще, вона стряснула ним та заговорила — але се не помогло, не отворив очий. Пригадала собі, що на долині є вода.

Знесилене десь то пропало. Скоро збігла на долину, взяла збанок, а повернувши до раненого, почала натирати його лице водою.

Скорше, як сподївала ся, показали ся добрі наслідки її з'усиль. Незнакомий вкоротці отворив очи і довгий час вдивляв ся в похилену над ним женщину. По часї, видно, пригадав собі хто вона, бо лице його задрожало і він старав ся встати. Коли ґрафиня побачила, що се йому приходить тяжко, взяла його за рамя, щоб допомогти підіймити ся.

Мовчки позволив звести себе у підземелє і там впав тяжко на леговиско, з якого перед хвилею підняла ся ґрафиня.

До тої хвилини нїкотре з них не промовило ще нї слова. Мущина, видно, відчував сильний біль, бо мускули його лиця стягали ся корчем, а хоч затискав зуби, не міг здусити в собі стогнаня.

Ґрафиня тимчасом засвітила лїхтарню, а коли приступила до нього, побачила, що він цїлий обмазаний кровю і знайшла також на відкритій груди рану, з якої ще кров краплями спливала.

— Мій Боже — мій Боже — як се стало ся? — спитала тремтячим голосом, а потім, не чекаючи відповіди, додала:

— Скажіть менї, чоловіче, де можу знайти воду. Треба рану вимити та завинути.

На чолї у раненого з'явила ся зморщка невдоволеня.

— Хто сказав тобі, жінко, що я бажаю твоєї помочі? — відповів рішучо. — Що се тебе обходить, що станеть ся зі мною?

Дивна річ, нї шерсткий голос, нї відпихаючий погляд не були в силї змінити постанови ґрафинї.

— Менї жаль навіть звіряти, коли бачу як терпить! — відказала. — Думаєте, що відійду від чоловіка, не давши йому помочі в потребі?

— Але я не бажаю помочі від нікого — кликнув ранений.

Відійди звідси — хочу остати самий — не...

Не докінчив, його лице смертельно поблідло і він стогнучи повалив ся взад.

Ґрафиня сейчас підбігла до нього, пізнала що він зімлів. Взяла ліхтарню та збанок і пішла шукати жерела — яке вдало ся її остаточно віднайти. Наповнивши збанок водою, повернула поспішно до раненого і, як сподівала ся, знайшла його в тому самому положеню.

Тепер забрала ся до роботи — обмила рану, а також груди і руки з крови і доперва коли своєю хустиною перевязала рану, відітхнула глубоко і аж тоді відступила на бік.

Незнакомий не порушив ся ні разу. За цілий той час ні на хвилину не прийшла її в голову думка, щоб тепер відійти — не моглаб хорого оставити самітним.

Так отже просиділа пару годин побіч нього — від часу до часу скроплюючи його уста і чоло зимною водою. Поволи і житє почало йому вертати. Але тепер вона ще більше зажурила ся — колиб хороба погіршила ся, звідки дістане помочі?

Тіни ночі розпорошили ся перед проміннями сходячого сонця, що всунули ся отвором в горі до темного підземеля і лагідно повзали по блідому лици знеможеного мущини. Тепер вперше вона могла докладнійше приглянути ся його чертам, що ввело її в немале здивоване. Як ніжні були вони, як шляхотні — ґрафиня мимоволі заперечила головою і прошепотіла:

— І він — він мав би бути убійником?...

А сонічне світло, що-раз то більше наповняло підземну криївку, і може воно, або ще більше се, що ґрафиня раз-у-раз охолоджувала його чоло зимною водою, було причиною, що він почав рухати ся та звільна втворив очи. Щаслива, радісна усмішка з'явила ся на його устах і він довго вдивляв ся в ґрафиню, а вкінци витягнув руку до неї.

— Ґертрудо — шепотів — Ґертрудо!

Ґрафиня не мала відваги рушити ся. Що з ним дієть ся — чи снить ще?

— Як добре я спав, Ґертрудо — говорив дальше тихим голосом — а який чудовий сон я мав — який дивний! Так мені тепер легко, так добре — так добре — то пригноблююче почуване вже зовсім мене лишило.

Поглядом обняв її цілу — і знова почав говорити:

— Чого все ще мовчиш, Ґертрудо — і чому ти вбрала ся в таке чорне плате? Ходи сюди, до мене — приступи близше! Ходи, Ґертрудо, поцілуй мене!

Голос його звенів так мягло, так сердечно, що графиня Евгенія почула, що сьози тиснуть ся її до очий. Але що мала робити? Знала, що тільки отворить уста, тільки він почує її голос, так зараз оставить його привид, а тоді — що тоді станеть ся?

Але й без того все минуло! Видно, її мовчанка на його просьбу прогнала мраку, що оповила його ум — або може його око стало бистрійше, тому, що вона не поворухнула ся, не сповнила його благань?

Видно забув також про свою рану — підняв голову і вдивляв ся майже зі страхом в її лице, так немов була йому зовсім чужа, немов би її ніколи ще не бачив. А відтак повів оком по стелі і з диким сміхом впав знова на леговиско.

Тепер доперва пробудив ся, пригадав собі де знаходить ся і що з ним стало ся. Коли застогнав стиха, ґрафиня спитала його:

— Болять вас груди?

Він або не дочув її слів, або вдавав, що не чує. Очи мав звернені в гору. Але опісля притакнув головою, лице у нього викривилось з болю й він прошепотів:

— Палить мене мов пекольний вогонь, а в горлі висохло зовсім.

Коли йому підняла збанок й він напив ся води, спитав нагло:

— Куди маєте намір забрати ся звідси.

На лице ґрафині виступила сумна усмішка.

— Дивне питане! — відповіла тихим голосом. — Куди ж я можу піти, коли не маю своєї хати, не маю ніякого притуловиска? Чи думаєте, я-б була прийшла сюди, колиб мала де скрити ся?

— Скрити? — спитав уважно. — Так ви мусите скривати ся?

Ґрафиня притакнула сумно головою.

— Мушу, хочу ратувати своє житє.

— Житє? Що-ж ви такого зробили, що за вами слідять? Що ви, слаба женщина, могли такого зробити, що вам хотять житє забрати?

Графиня потрясла головою.

— Ви мене зле зрозуміли! Чи мушу зараз мати якусь провину на свойому сумлїню? Нї, нї — руки мої чисті — тільки другим я станула в дорозї, другим залежить на тому, щоб мене не стало на землї!

Хорий в задумі дивив ся хвилю перед себе, а опісля знова спитав:

— Так ви не маєте нікого прихильного на світї? Не маєте нікого, хто б вам поміг, вас оборонив?

— Нікого! — відповіла ґрафиня — бо той, що є для мене найблизшим — є моїм найзавзятійшим ворогом, він то наважив ся на моє житє!

— Так є у вас чоловік?

Ґрафиня притакнула мовчки.

Нараз хорий підняв ся, а в очах його запалав зловіщий вогонь.

— Так він хоче позбавити вас житя? Ваш власний чоловік? — кликнув страшним голосом. І не чекаючи відповіди, говорив дальше:

— Так, так, то й ви також? Один як і другий! Всюди облуда й обманьство, де тільки глянути — не в будучому житю доперва, а тут, на землї, є пекло! Проклятий світ й люди на ньому! Смію ся з казки, немов би то там, на горі, був хтось такий, що мав би бути так дуже сильним — котрого Богом називають! Чорт а не Бог править світом!

— Боже милосерний — ви богухульник!!

— Смішний ваш жах перед моїми словами! — глумив ся він. — Повташяю вам — нема нїякого Бога, а юо правду говорю, то й ви вскорі переконаетесь і зміните свій погляд! Нехай тільки за вами гонять так, як за мною ганялись — нехай вас розпука так дуже придавить, як було зі мною — нехай вас копнуть ті, що шукати мете у них милосердя ....

І я падав на колїна й піднимав руки до неба, і благав того, що там мав би бути на горі — але він не чув і не допоміг менї — оставив мене в обіймах нужди. Його зовсім нема — нема ніякого Бога в небі!

Ґрафиня, тремтячи всім тілом, слухала вибуху розпуки нещасного чоловіка; заволодів нею страх перед ним, бо-ж чула передом від него, яка тяжка провина лежить на його души.

— Ради Бога — перестаньте хулити, не обтяжуйте ще більше гріхами вашої души! — кликнула до него зі сльозами в очах. — Бог є — вірте мені, він є там понад нами і чує кожде ваше слово, знає кожду думку вашу!

Як можете ви числити на Його милосердє, коли хулите йому, коли не вірите в него? Нехай буде, що тяжкий удар впав на вас — то так тяжким він не є, щоб ви могли погасити в вашій души все, що колись там жевріло, щоб ви мали втратити всю віру в Бога.

Що мене стрінуло, є так страшним, що я-б ніколи не повірила, колиб се почула від кого другого, і я тоді сказала би: сего бути не може, так підлим не може бути ніякий чоловік!

Але, чи тому мала-б я впасти в зневіру до Бога? Чи можу вважати себе так чистою, щоб мала я відвагу числити ся з Богом за те, що зіслав таку кару на мене? Чи думаєте, що я-б не була вже згинула, колиб не піддержувала мене надія та віра в Його милосердє?

Ви хорі! Ви хорі в наслідок рани, що одержали сьої ночі — але ще більш хорою є ваша душа. Нещастє зробило вас твердим, ненависним. А ви й не знаєте самого себе! Тільки огірченє, пане, що у вас замешкало, каже вам виступати проти віри; ви не сумніваєте ся, що є Бог — тільки не хочете вірити в нього!

Він, на-пів піднесений, опертий на ліктю, дивив ся так, немов її зовсім не розумів. Потім же потряс головою і промовив півголосом:

— Як можете так говорити, пані — коли се є правдою, що ви мусіли втікати, щоб житя своє ратувати? Чому-ж він, котрого Богом називаєте, коли він є так милосерним, то чому-ж вас не боронив, не знищив замірів тамтого? Ваш чоловік хоче вас убити, а ви, будучи невинною, є доведені майже до розпуки — чому, коли Бог є справедливий та милосерний, чому допускає до сього?

Чому — голос його набирав сили а пробивало ся в ньому щораз то більше обурене — коли він знає мої думки й коли є всемогучим, то чому позваляє укладати зраду, злочин, проти мене, чого допустив, що тоді я підняв руку на того чоловіка, чому не запобіг тому, щоб жінка, котру я лю...

Ха, ха, ха! Нема Бога — чорт править світом! — реготав ся з глумом.

Нараз знова споважнів. Довгий час його погляд спинив ся на блідому личку ґрафині, дивив ся в її великі, темні очи і говорив дальше супокійно:

— Ви, пані, є якоюсь дивною женщиною, зовсім иншою від тих всїх, котрих дотепер я стрінув! Мущини та женщини, нужденні та нещасливі були тут у мене, але ніхто не остав, кожде втїкало чимскорше і старало ся хоронити своє житє перед убійником.

Наближіть ся до мене, розкажу вам що мене таким зробило. Доведу вам, що те, що говорять про Бога, є казкою.

Возьміть он той столець і сїдайте побіч мене! Чейже маєте досить часу, коли не знаєте куди вибрати ся — не буде вам на тому залежати, чи скорше, чи пізнійше виберете ся в дорогу!

Ґрафиня мовчки зробила, як бажав. Відчула, що не зле його осудила, що йому треба перед кимсь висповідати ся, треба, щоб хтось із ним болїв; колиб, як зразу думала, він був звичайним убійником, не бувби відчував потреби того..: Ще поки сїла, пішла ще раз на гору по воду, а доперва коли хорий напив ся, присунула стільчик до нього.

Минула хвиля. Вдивившись в стелю, здавалось, надумував ся, як має почати, а опісля почав оповідати яким способом став убійником.

РОЗДІЛ XLII.

ВИМУШЕНИЙ ПІДПИС.

Старий Іван, побачивши нагло Вайтленда, що саме висунув ся з гущавини, станув, мов задеревів. А молодий їздець вхопив старця за руку і з поспіхом промовив:

— Тихо, тихо Іване, ніхто не повинен знати про се, що я тут і що з тобою говорю!

— Ради Бога — чи мене очи не манять...

— Не вимавляй мойого імени, Іване, говори до мене „ти” — осторожність передовсім, знаєш о що тут ходить!

Старий слуга тремтів мов осиковий листок і широко отвореними очима вдивляв ся в молодця, котрого шляхотне лице тепер запаленіло зі зворушеня.

— Бідний, Івасю, тяжкі часи мусів ти перебути. Знаю все, хоч не було мене межи вами, знаю також, що Лукійка втікла!

— Мій Боже — і се також? — шепотом промовив старець.

— Ах, який жах мене напав, коли я тебе побачив на кони, бо пізнав сейчас і мусів добре на себе уважати, щоб тебе не зрадити!

— Знаю, знаю — перервав йому Вайтленд. — Ти одинокий, Іване, котрому можу довірити і від кого помочі надїятись можу!

Тепер нахилив ся до старого слуги і довго шепотів щось йому до уха. При світлї місяця бачив, як у старця покотили ся сльози по лици і як з трудом старав ся здусити жаль в собі, щоб в голос не заридати.

— Мусиш менї в сьому допомогти, Іване, мусиш — чейже не маю нікого, крім тебе! Чейже знайдеш якийсь спосіб, щоб мене до нього завести — мушу його побачити, не зазнаю бо супокою, доки його не побачу..

— Се неможливе! — шепотів стрівожений слуга — колиб нас побачили, так пропалиб ми разом!

— Лиш не обавляй ся, Іване. Мусиш подумати над тим, як би то зробити, щоб мене завести до нього, а я вже постараю ся о се, щоб мене нїхто не пізнав!

Старий Іван якийсь час дивив ся перед себе, опісля зітхнув глубоко і кивнув головою.

— На се була би тільки одна пора відповідна — перед полуднем, в одинайцятій годинї баронова звичайно виїздить, а по більшій части Альфонс її товаришить. Спробую, тільки прошу вважати, щоб нїхто не побачив.

Вайтленд сердечно стиснув руку старого Івана.

— Дякую тобі, Іване! Нїколи того тобі не забуду, а може, Бог позволить, прийде ще той час, коли зможу винагородити твою вірність.

Ах, Іване, Іване — зітхнув болїсно — якою ненавистю палаю до тої підлої женщини, що стілько нещастя навела на наш дім. Бідна Лукія, сама, без опіки, пішла в світ, прогнана ненавистю своєї мачухи.

Але, терпеливости, старий, для ньої прийде день заплати — горе її, коли прийде хвиля суду!

А відтак просив розповісти собі, що в послїдних часах зайшло. Кілька разів затискав пястуки з безсильного гніву, а ненавистю палаючий зір його біг до вікон хати, де були кімнати баронихи.

Незадовго мусїв вже відійти, щоб їх разом хто не доглянув.

— Отже до побаченя, Іване, завтра в одинайцятій годинї буду вижидав тебе коло фіртки по заду садку!

— До побаченя! — повторив зворушений слуга і глядїв за рослою постатю молодця, аж остаточно той зник в темрямі з перед його очий.

Ще поки пішов спати, відвідав старого барона.

— Ах, Іване, — привитав його хорий — і знова я так бою ся тої ночі! Напевно не зможу заснути, смуток дуже то мучить мою душу. Ах, колиб вже раз прийшов конець, щоби то змучене серце знайшло остаточно супокій!

— Не хулїть, ласкавий пане! Ви мусите ще жити для своїх дітий, яких будучність не є ще запевнена!

— Так старий, добре робиш, що менї пригадуєш се, але мушу то зробити як найскорше, поки ще не буде за пізно, доки ще сил стає до того!

Змучений перехилив ся на подушки, а Іван з жалем дивив ся на нього.

— Так дальше йти не може, пане бароне, мусимо рішучо щось зробити, щоб оживити змучені ваші сили. Чув я про одного молодого лікаря, що недавно тут замешкав, правдоподібно мав доконати много чудесних уздоровлень і тому я рішив завтра піти до нього і спровадити сюди!

Старий поглянув на нього боязливо.

— Ні, ні, Іване, колиб про те дізнала ся баронова, мавби я знова страшну сцену!

— Прошу, оставте се мені, постараю ся вже, щоб пані не дізнала ся про се, прошу у всьому здати ся на мене!

В ту саму хвилю почув в проході хід служащого, опіці котрого оставлено хорого.

Не бажаючи, щоб його тут застав, Іван вийшов зараз з кімнати.

Точно в одинайцятій годині застав Іван Вайтленда на умовленому місці. Коли Іван наближив ся до нього, оклик здивованя вирвав ся з його уст. Велика, повна борода обросла лице молодця, а Іван тільки по очах його пізнав.

— Справді — сказав — тепер нема чого обавляти ся, щоб вас хто пізнав.

— Баронова виїхала?

— Так, ще перед пів годиною, не маємо чого обавляти ся, перед першою напевно не верне!

Вайтленд притакнув головою і оба увійшли до хати. Вдало ся їм дійсно увійти неспостережено до кімнати барона.

— Пане бароне — сказав старий Іван до хорого — привів я вам лікаря, про котрого то вчера я згадував. Сподію ся, що він бодай принесе вам полекшу в терпінню.

Зі слабим усміхом витягнув хорий руку до незнаного собі лікаря.

Вайтленд наближив ся звільна до ліжка, а коли стискав руку барона, стрінули ся їх очи разом.

Тихий оклик добув ся з уст хорого.

— Мій Боже, сї очи — сї очи! І поблід нараз страшенно і перехилив ся на подушки. Сльози тиснули ся до очий Вайтленда, однак він здержав ся і споківйно промовив:

— Прошу, заспокійте ся — сказав похилившись над хорим — ви занадто вичерпані, потреба вам більше супокою і щирої опіки!

Знова проніс ся тихий стогін з грудий хорого.

— О, сей голос — сей голос! Іване, Іване, що за дивне почуванє мене обнимає.

Нагло підняв ся і свій проникливий погляд спинив на лици молодого лїкаря, а той мимоволї подав ся взад.

— Пане — промовив — звідки ви тут взялись, я мусів вас колись знати. Сї очи, ваш голос — нї, нї — не помиляю ся...

Вайтленд сильно стиснув руку хорого і знова похилив ся над ним.

— Ви не повинні віддавати ся зворушеню. Мусїло вас богато нещастя стрінути і се зробило вас так нервовим. Помиляєте ся, пане, ви не знаєте мене, може бути, що в житю ви стрінули когось подібного і се ввело вас в блуд!

Старець кивнув головою, а на його лице виступив страшний сум.

— Ваша правда, я вже схорований старець, нещастє мене страшно діткнуло. Мусів я певно помилити ся, але ваші очи і голос пригадують менї певну особу, серцю мойому дуже дорогу.

Не поможете менї, пане докторе, тїлесне моє терпінє не можна усунути — але більше ще терпить моя душа, чим хоре тїло. Мене не можливо вже вилїчити — я вже старий, змучений, маю вже досить житя.

— Ви не повинні так говорити, пане бароне, ви не знаєте, що може ще принести будучність, бо часто стаєть ся зовсїм противно, як хтось передсїм думав.

Ви тепер дуже вичерпані, треба вам доконче щось робити, щоб підкріпити свої сили. Я вам запишу щось такого, що вас напевно зміцнить.

— Колиб я міг хоч спати, булоб менї значно лїпше — шепотів хорий — але так перебути безсонно цїлу довгу нічку на сумних роздумуванях — ах, се страшне!

— І на се знайдеть ся рада, пане бароне, після лїку, який вам запишу, будете могли спати, а коли супокій верне у вашу душу, почуватись мете значно лїпше.

Тремтячою рукою виймив лїкар свій записник і будїм то писав рецепту, в дїйсности мав її вже виписану на усмирююче средство.

Відвернув ся до старого Івана і йому вручив записку. На лици у нього відбив ся страшний біль.

— Не видержу довше, Іване — ледво чутним шепотом промовив — мушу відійти — серце мені пукає з болю!

Вірний слуга розумів його добре.

Молодий лікар знова звернув ся до хорого.

— На сьогодня останемо при сьому, пане бароне, вскорі прийду знова до вас.

Передовсім здайте ся на Бога і його справедливість. — Він ще може все направити.

Не ждучи відповіди барона, відійшов скоро. Старий Іван пішов за ним, а в проходї Вайтленд в німому болю стиснув руку вірного слуги.

— Я вже мусів втікати з тої кімнати, бо ще троха а бувби я забув про все — й про конечність осторожности. А однак не можна йому ще сказати правди, ще треба пождати — ах, Іване, серце мені пукає з жалю, коли подумаю про нього.

Іван лиш головою кивнув і покрадьки обтер сльозу.

— Будь здоров — сказав Вайтленд — мушу втікати звідси, не можу дихати свобідно в сьому домови!

Дякую тобі, Іване, побачимо ся ще.

І се сказавши, скоро збіг по сходах.

В хвилю по відходї Вайтленда, заїхала повозка баронової, котра сьогодня скорше, як звичайно, вернула і з поспіхом пішла до своїх кімнат. За хвилю увійшов туди також Альфонс.

— Но і щож ви зробили, мамо? Маєте готове завіщане?

— Так, сину, маю! — відповіла з вдоволенєм великим бароніха, піднявши в гору папір.

— Се гаразд! з полекшою якоюсь промовив молодий барон. — Слава Богу, вже скоро позбудемо ся журби. Але — урвав нагло і глянув питаючо на матір — чи він підпише?

В очах гарної женщини зажеврів грізний вогник.

— Мусить — Альфонсе — мусить, а коли не захоче добровільно, змусимо його до сього!

— Спробуй, але сумніваю ся, чи вдасть ся тобі.

Легкий дрощ пройшов тілом молодого барона.

— Так ходім зараз до нього.

Альфонс притакнув головою і мовчки обоє пішли до кімнати хорого, котрий побачивши жінку і пасерба входячих до нього в так пізну пору, не мало був сим здивований і перестрашений. Знав, що їх поява не віщує нїщо доброго для нього.

Баронова в пишній та холодній поставі приближила ся до нього і пронизуючий свій зір впила в його лице.

— Хочу з тобою поговорити про деякі важні справи і привела я Альфонса, щоб був свідком того.

Думаю, що ти самий мусїв прийти до сього переконаня, що ти є слабий та хорий і якийсь непредвиджений випадок може спричинити конець твойому житю!

Хорий скоро відвернув на бік лице і болїсний стогін добув ся з його грудий — згадка про смерть стиснула йому серце, бо зараз подумав про свої дїти.

— Знаєш, Оскар — говорила пишна панї дальше студеним голосом, підчас коли Альфонс недбало розсїв ся у кріслї — скілько то посвятила я для тебе . . . мою свободу і молодість . . . і знаєш також, що в твоїй хатї зазнала я дуже мало веселих хвиль.

Мушу тобі про се сказати, щоби ти пізнав, що твоєю повинністю є перед смертю подумати про Альфонса та про мене.

Тихий оклик вирвав ся з уст хорого — отжеж то до сього вона прямувала, хотїла собі запевнити спадок пісдя його смерти! Скоро підняв ся, але поки ще втворив уста щоб відповісти, бaрониха зараз дальше своє тягнула:

— Обі твої дочки оставили тебе, цїлий світ знає про се, підчас коли я видержу при тобі аж до послїдньої хвилї. Тому зовсїм буде на місци, коли вже тепер зробиш завіщанє й мене й Альфонса признаєш своїми спадкоємцями — своїм дочкам остаточно можеш також якусь частину майна оставити, хотяй вони не заслугують на се!

Тепер аж добув ся крик обуреня з грудий хорого — огнистим поглядом він змірив пишну паню.

— Чи ти справдї сього домагаєш ся від мене, Кльотильдо? Думаєш, що задля вас двоїх скривджу свої дїти?

Ні, не зроблю сього ніколи, знаю бо добре, чому то мої діти повтікали з рідної хати — вигнала їх звідси ненависть мачухи!

Короткий, злобний усміх вирвав ся з уст баронихи.

— Се казочки і ти певно самий в них не віриш! — крикнула нетерпеливо. — Коли хочеш се вмовляти в себе, ради власної потіхи, так гаразд, але ми красше знаємо, що було з твоїми донечками!!

Та на що нам сперечати ся? Коротко кажучи, моїм обовязком є подбати про мою будучність після так сумно пережитих з тобою літ. Тому то приказала я виготовити завіщане, зміст якого Альфонс тобі прочитає!

Се сказавши, вручила синови документ, а він прочитав його однозвучним голосом. Завіщане постановляло, що по смерти барона ціле його майно в готівці та посілостях переходить у виключну власність його другої жінки, а його дочкам належить виплатити тільки правом забезпечену частку.

Старець слухав сього, примкнувши очи, а коли пасерб замовк, він підняв ся рішучо та з обуренем глянув на жінку.

— Не розумію сього, Кльотильдо, як могла ти подумати, що я пристану на се?! Сама чейже признати мусиш, що рішитись на се не зможу ніколи і ніколи не поставлю свойого підпису на таке завіщане.

Не досить сього, що бідні мої діти ти вигнала з родинної хати і отруїла їх молоде житє — тепер ще хочеш забрати у них батьківське майно, хочеш щоб недостаток був невідступним товаришем також в їх дальшому житю?! Ні, ні, Кльотильдо — хоч ти їх не любиш — не можеш хиба бути аж так без серця і чутя, щоб їм і се хотіла забрати!!

Гарна пані засміяла ся з глумом.

— Чи думаєш, що я все мушу посвятити задля твоїх дітий? Як тільки замкнеш очи, доньки твої, які дотепер зовсім не журились тобою, зараз то з'являть ся, а тоді напевно замкнуть двері твоєї хати передімною.

Дякую за се — найкрасші свої літа малаб я за ніщо оставити?!... Жадаю від тебе підписаня того завіщаня!

Після сих слів наступила душна перерва. Хорий сидів блідий мов мертвець, з заложеними руками та зі страхом дивив ся на чортом опутану жінку, в якої студених чертах пробивала ся скрайна рішучість. Відтак глянув на молодого барона, що на перший погляд байдужо покручував конець вусів та глядів у вікно.

Незглубимий біль стиснув серце нещасного чоловіка; був безсильним в руках тої женщини, знав, що вона не подасть ся перед нічим, коли забажає здійснити свою постанову. По хвилї баронова похилила ся над ним і впила ся своїм грізним поглядом в нього.

— Що-ж, Оскаре, підпишеш? — промовила строго.

— Нї, нї — рішучо нї! — кликнув барон — не оставлю на поталу своїх дітий!

В очах гадючої жінки блиснула шалена ненависть.

— Не хочеш?! — кликнула. — Добре, так ми присилуємо тебе до сього!

— Кльотильдо, чейже не схочеш обтяжувати свойого сумлїня ще тим одним гріхом! — промовив хорий в найбільшій трівозї — не можеш чейже забрати моїм дітям всього — подумай лиш, що хочеш зробити!

Я готов тобі забезпечити якийсь маєток — додав поспішно — забезпечити тобі будучність — але не можу тобі дати все!

— Досить слів! — кликнула з гнївом баронова. — Ходи, Альфонсе, чейже знаєш, що старий як дитина, не здає собі справи з нїчого, плете самий не знаючи що — ходи, нехай вже раз скінчить ся та крикра справа, поведи його рукою, щоби міг підписати ся!

— Ради Бога, аджеж се обман, се насильство!

— Тихо — ти маєш слухати! — скричала на нього баронова. — Думаєш може, що буду така дурна і вдоволю ся обіцянками? Нї, не хочу брати ще на себе недостатків та журбу, хочу мати забезпечену будучність!

Альфонс підняв ся з крісла, підійшов до бюрка, замочив перо в чорнило, вхопив підкладку та наближив ся до хорого. Опісля розвинув перед вітчимом папір і подав йому перо. Нещасний чоловік відхилив ся з жахом і криком.

— Нї, не підпишу! — кликнув — се булоб гріхом супроти моїх дітий! Нїколи не підпишу свойого назвиска під сим завіщанем!

— Дальше, Альфонсе! — звернула ся баронова до сина — возьми його руку, скінчи вже раз із тим!

Молодий барон нахилив ся, втиснув старцеви перо в руку і силою повів по папери. Хорий боронив ся цілою силою; крик болю добув ся з його грудий, сльози пустили ся з очий а піт каплями виступив йому на чоло.

— Геть, геть! — кликав — не хочу бачити того завіщаня, ніколи не згоджу ся на те, що в ньому містить ся, коли мене присилуєте до того, то прокляну вас і ніколи не будете мали спокійної хвилї в житю. А коли є Бог на небі, так є справедливість що карає винних, а й ваша підла справа вийде на яву! Горе вам, коли схочете обрабувати моїх дітий — мій проклїнь переслїдувати ме вас до гробової дошки!

— Скорше, скорше — скінчи вже раз! — кликала баронова, підчас коли барон Альфонс натискаючи зубами, старав ся вести тремтячу і опираючу ся руку хорого. Половина назвиска була вже на завіщаню — ще тодї старий барон силував ся вирвати свою руку, але надармо, бо сили його зовсім вже опустили й він повалив ся на подушки. Тепер Альфонсови вже пішло легко, бо старий не міг вже боронити ся — то-ж без великої трудности вдало ся йому написати назвиско до кінця. Оклик побіди добув ся з уст жінки-демона.

— Остаточно! — кликнула. — Ходи Альфонсе, маємо вже підпис, а тепер хай дієть ся, що хоче, завіщанє є важне, а я вже постараю ся о се, щоб не міг його відкликати.

І, навіть не глянувши на хорого, вийшла враз зі сином. Прибувши до своєї кімнати, замкнула завіщанє в бюрку.

Лице її сіяло тепер з радости.

— Тепер наша будучність забезпечена! Він зможе тільки недовгий ще час пожити, а після того, Альфонсе — зачне ся для нас веселе житє!

Підчас коли баронова зі своїм сином у мріях укладали прекрасні пляни на будучність, старий барон лежав вичерпаний та зболїлий, а душа його кликала до неба о пімсту. Очи йому впадали в глибину що раз більше, був так ослаблений, що думав, що вже смерть наближаєть ся.

Тодї то присунула ся до нього тихенько похилена стать людська і положила лагідно руку на розпаленому чолї.

— Відвати, відвати! — шепотів тихий голос — Бог не оставив тебе, був з тобою також в сю страшну хвилину твойого житя!

РОЗДІЛ XLIII.

У ГАРЕМІ ПАШІ.

Очам Ільони представив ся на причуд гарний вид.

Була немов у зачарованому краю — щось так гейби приснило ся її... Ось, перед нею садок пальмів. А пальми стрункі, вітями сягають аж під стелю.

По середині красувавсь на причуд гарної будови водограй, з якого вода дрібними крапельками розсипалась кругом. Межи деревами підстрибували ріжні пестробарвні птички, а до того ще воздух наповнила та божесько солодка мельодія, що її душу так зворушила.

По що її сюди привели? Мимо так чудесного вражіня, що зазнала в першу хвилину, трівожне се питанє знова десь то в її души пробудилось і дрощ потряс її стрункою постатю.

О, Боже — чи се вона снить? Чи її очи посліпли були? Як же се стало ся, що дотепер вона не добачила стрункого мущини, що спочивав там на боцї в штучно виробленій печері, на лаві устеленій мохом? Кришталеві каплї повисли над його головою, а з боків коло нього стояли гейби то німфи, зі здоровенними смолоскипами, яких полумінь освітлював магічним сяєвом все в округ.

Ільона станула, немов вкопана, і приглядалась мущинї у турецькому убраню, якого лице в голубому світлї смолоскипів видалось їй зовсїм як мертве.

Коло його ніг лежав рідкої породи білий пес, що стрижучи вухами дивив ся то на свойого пана, то на прекрасну, йому незнакому дівчину!

Блїдий мущина, що дотепер непорушно вдивляв ся в

Ільону, підняв ся з місця. Мила усмішка сіяла на його лици, коли наближав ся до неї.

— Здоровлю тебе прекрасна цвіточко півночі! — промовив милозвучним голосом, ломаною німецькою мовою.

Люблю лагідні, біляві жінки, бо вони наче ті срібні лучі місяця, що розгрівають серце але не палять, як горячі проміня сонця.

Сказано мені, що ти красуня — а однак признаю, що ти далеко красша, чим я самий думав та як мені про тебе розповідали. Ясне, лагідне твоє око усмирює біль моєї хорої душі, зір мій з захватом спочив на тобі, ти ніжночарівна цвіточко — й бачу що лиш твоя любов моглаб мене привести до здоровля!

Радіючи, витягнув до неї обі руки, але Ільона жахнула ся, поблідла й уступила перед ним.

— Пощо мене привели сюди, до вас? — спитала трівожно. — Я тут зовсім чужа. Насильно мене сюди завели і не знаю, що те все має означати!

Блідий мущина усміхнув ся знова, підчас коли поглядом майже пожирав її.

— Ще почуваєш себе тут чужою — але скоро вже будеш гейби в дома, біла рожечко моя. Мати меш тут все, чого тільки твоє серце забажає, будеш царицею мойого народа.

О, не втікай передімною! Твоя присутність є бальзамом для мойого скровавленого серця, а ти станеш моєю потіхою, вернеш мені спокій давно втрачений! Бач бо у мене була вже жінка, так лагідна й мила як ти — і з того часу, як її стратив, я нидію — не тішить мене вже житє, серце моє все скиглить та плаче, бо забрано мені все що було у мене найдорозше!

А тепер, коли тебе я побачив, найдорозша з межи всіх жінок — моє серце знова радісно забило й знова наповнило ся світлом сонця!

Остань зі мною солодка цвіточко півночі! Будеш богатою і щасливою, а тисячі людий заздрісні тобі будуть!

Але й тепер, після сих слів, коли він витягнув руки до неї, вона відступила з трівожним криком. З її очий пустили ся сльози.

— О, Боже, алеж я не можу остати у вас, мушу вертати до вітчини — до нього! Ах, пане, пустіть мене звідси — той, кого я кохаю, прийде сюди за мною, до нього мушу я вернути!

Лице Саїд паші спохмурніло. Він, любимець султана самого, один з найчільнійших мужів в турецькому царстві, не навик до того, щоб хто противив ся його волї.

— Чи ти є жінкою тамтого?

Ільона заридала й рухом голови заперечила сьому. Тодї його лице знова прояснило ся.

— Нї? О, то скоро забудеш про нього, а любов моя розгонить твій жаль. Коли-б ти була жінкою тамтого, тодіб менї тяжко було затерти в твойому серцю образ його — а так, твойого коханця не бою ся!

— Ох, пане, пане, майте милосерде надімною, не можу й не кину нїколи свойого любого! — говорила крізь плач, заломивши руки. Якийсь падлюка, обманивши мене, завіз аж сюди, до Царгороду. Ось тепер вже доміркувалась я всього — ох, мій Боже — мій Боже...

Турчин потряс головою, так гейби не міг сього поняти.

— Привикнеш з часом й подобаєть ся тобі жити тут! Ти, моя рожечко, будеш першою межи всіми моїми жінками, вони всі тобі служити муть — ох, дорога серцю мойому, які то щасливі разом будемо.

Ільона глядїла на нього блудними очима. Побачила, що він не розуміє болю її серця й не пустить її від себе за нїяку цїну.

Зі страху перед ним майже задубіла. Втворила уста — хотїла кричати — але її голос застряг десь в грудях.

— Тепер покажу тобі твоє царство! — сказав усміхнувши ся і вхопивши її за руку, майже силою вивів до сусїдної кімнати.

Двері перед ними втворили ся якимсь тайним способом і вони переступили поріг. Ільона мимоволї здержала ся. Голосний дотепер гамір втихнув в мить.

Були у великій, пишно прибраній салї, де скрізь, де тільки глянула, видно було в золото оправні зеркала, дорогі килими, низенькі та мягкі отомани, та пушисті хідники.

Що за принадний вид.

На отоманках скрізь лежали та сиділи гарні женщини, заняті розмовою. Всї були ще молоді, а деякі з них надзвичайної краси.

Було їх зо двайцять. Вони всї то жінки Саїд паші, але нікотрій із них не вдало ся розігнати хмар із чола молодого володаря.

Всї вони жили із собою у згодї, забавлялись разом розговорами, попиваючи з барвистих горняток моку, а від часу до часу приказували грати дївчатам, що підобгавши ноги під себе сиділи долїв на підлозї.

Прекрасні, фантастичні убори з цвітистого шовку оповили їх пухкі тіла, а всї, без винятку, були обвішані майже всякими дорогоцінностями. Побачивши свойого пана й володаря, вступаючого між них в товаристві незнакомої дївчини, підняли ся і низенько поклонили ся. При тому кожда із них бистрим поглядом змірила білоголову дївчину та з якоюсь обавою рівночасно споглядаючи на своїх подруг. Саїд паша потягнув Ільону до протилежної стіни, де під багряним піддашем було підвисшене сидженє. З усмішкою посадив її на мягкій отоманї.

— Так, моє сонїчко ,моя ти царице — тут сидїти меш при мойому боцї, а вони всї мають тобі кланяти ся, бо відтепер ти будеш панею моєю а Саїд паша буде твоїм першим невільником!

Женщини, не розуміючи німецької мови, якою паша говорив до Ільони, глядїли здивованим та завистним оком на незнакому. Зразу відгадали що мав означати її прихід і перше місце, яке її паша вказав — сим дав її місце найдорожшої своєї жінки, що недавно йому померла — значить, ся незнакома їм дївчина мала нараз стати їх панею.

Ільона, побачивши їх ненависні погляди звернені на себе, затремтїла з тривоги. Найрадше булаб зірвала ся і втікла, знаючи однак, що без волї паші не зможе втечи з його палати, рішила ждати на догідну хвилю, щоб впасти йому до ніг та просити о свободу.

Паша сплеснув тричи в долонї. Сейчас втворили ся бічні двері і дванайцять прекрасних танцюристок, впало до кімнати. Низенько поклонили ся паші та його сусїдонцї і почали свій всхідний, думку мотаючий, танець. Але паша анї не глянув на танцюристок, його погляд був немов прикований до його сусідки ,а Ільона сиділа всім тим наче задурманена. Чудові танці ще більше путали її думку. Похилила ся вперед і дивилась широко втвореними очима а темний румянець прикрасив її личка. Гаремні жінки увагу свою звернули одні на танцюристок а другі на Ільону. З заздрістю підглядали з яким подивом глядить паша на незнакому ,а личка їх що-раз то сумніли і вони шепотом висказували свої докірливі уваги. Коли танець скінчив ся, а танцюристки зникли, похилив ся паша до Ільони і спитав:

— Но, моя рожечко, чи любила ти сей танець?

А коли Ільона мовчки лиш притакнула головою, говорив живо дальше радісно підсміхаючись:

— О, будеш мала тут чудове житє — вони всі будуть тобі послугували а ти ними розпоряджати меш тільки рухом руки!

Нараз звернув ся до своїх жінок, що все ще вдивлялись в нього і, принявши поважний вигляд, промовив:

— Знаєте, що серце моє хоріло з жалю після смерти любимої Сулими, що займала перше місце в мойому серцю. Вона була для вас всіх доброю панею, а після її смерти ви старали ся мені її заступити — та даром — нікотрій з вас се не вдало ся.

Аж тепер серце моє загоріло любовю до дівчати з півночи і вона займе місце Сулими, а ви маєте вважати її за свою паню!

Жінки лиш з трудом придавлювали своє почуванє невдоволеня і ненависти та мовчки приняли слова свойого володітеля. Паша однак не зважав на їх невдоволенє і звернув ся до Ільони, що бліда, зі стрівоженим поглядом прислухувала ся його словам.

— Здаєть ся, ти змучена, моя рожечко, сам відведу тебе до твоїх кімнат. Відпічни сьогодня, щоб відсвіжена змогла явити ся на гучних забавах, що заведемо в честь твою, як нової хазяйки — вибрана серця мойого — ходи зі мною.

Се кажучи подав руку тремтячій дівчині. Ільона ледво була в силі підіймити ся, так сильно тремтіли її ноги. Шалена трівога здавила її серце — обавляла ся остати на самоті з пашею, що майже пожирав її пристрасним своїм поглядом. Була безборонною супроти нього, була у нього в руках... Боже милосерний — коли він накине її свою любов — коли...

Не було в силї думати дальше, так стало її прикро й слабо, що аж захиталась на ногах, але побачивши, що паша хоче її обняти, перемогла обезсилене й похиливши голову пішла із ним.

Богате уряджене кімнат, якими її паша провадив, ввело її в здивоване. Він з усмішкою на устах втворив двері до другої кімнати, а коли Ільона переступила поріг, спинила ся й немов у снї глянула кругом. Чи се у казцї її хто се розказав, чи вона може снить? Бо чи справдї на землї можуть бути такі богацтва?

— Тут твій зачарований край, моя солодка русалонько, тут від тепер панувати меш і приказувати, а Саїд паша перебуде тут, коло ніг твоїх, найсолодші години свойого житя. Увійди до раю роскоший. Нехай благословлена буде хвиля, що зробила мене найщасливійшим з поміжи всїх людий!

Голос його пробудив її з того захвату. З дрощем трівоги перебіг її погляд по кімнатї, дійсно подібної до раю. Затишні місця межи пальмами так і просили щоб під їх гилячками відпочати. Зі стелї повис дах зі самих листків, з поміжи яких визирали прекрасні цвіти, лагідними запахами насолоджуючи цїлу кімнату. Найкрасшим однак зі всього було ліжко, розложене під адамасковим накритєм, з шовковою постелю. На підлозї розтягнені були кожі з тигрів, а вся обстанова була прекрасно різьблена та позолочена.

— Чому-ж, моя царице, не хочеш увійти до раю любови? — дав ся чути знова голос Саїд паші. Ільона здрігнулась а потім скоро поступила кілька ступінїв вперед і тремтячи всім тїлом впала на фотель.

Боязно, немов наполохана птичка, оглянула ся кругом себе — не піднесла однак очий в гору, бо обавляла ся любовію горіючого погляду паші.

Тодї Саїд паша впав їй у ноги, вхопив за обі руки і горячими поцїлуями почав покривати її руки.

— Коло тебе, найдорозша, мушу виздоровіти! Твоє око є так чисте, як саме небо а личко лагідне як у чистого ангела — ти своєю появою вляла супокій в мою змучену, хору грудь.

О, дозволь мені дивитись на себе, бо се мені приносить полекшу! Ти така поважна — так тиха — не можу вже й глянути на тамті вічно сміючі ся, балакучі кумошки — від тепер ти будеш моєю одинокою, моїм всім!

В захваті обняв її в пів і хотів притягнути до себе.

Ільона з тривогою зірвала ся.

Боже милосерний — як же вона зможе оборонити себе перед його нахабністю.

— Пустіть мене, пане, пустіть мене! — кликнула тремтячим голосом. — Я так змучена, ледво можу ще вдержати ся на ногах — дозвольте мені випочати!

Хоч на лице паші виступила тінь невдоволеня після її слів, але він сейчас журливо похилив ся до неї.

— Ти змучена, найдорозша? Ні, не плач — бо се журить мене! Відпічни хоч кілька годин моє серце, після того твій сум пропаде із серця твойого, сонічко моє знова ясним світлом засяє.

Будь здорова моя рожечко. — Бач, тяжко мені відійти від тебе — але — я твоїм невільником й тобі ніколи не прийдеть ся надармо мене просити!

Поцілував її злегка в чоло, ще раз приклонив голову, а потім повільним ходом вийшов з кімнати.

Коли по хвилї вона хотіла підійти до дверий, щоб їх замкнути на засуву, вони втворили ся знагла і до середини увійшли дві муринки і внесли малий столик, заставлений всякими присмаками.

Поставивши столик під росохатою пальмою, поклонили ся низько і знаками дали її зрозуміти, що бажають її допомогти при розбираню.

Ільона зі страхом відступила від них і дала їм приказуючий знак, щоб забрали ся з кімнати.

Коли невільниці вийшли й вона замкнула двері то доперва тоді заспокоїла ся троха. Підійшла до столика, з'їла кусочок мяса, напила ся кваску а опісля впала змучена на отоману. Зложивши руки на грудях, вдивила ся в стелю. По хвилї сльози струмочком пустили ся з її очий — вона думала над своїм незавидним положенем. Бо-ж немислимим було втїкти звідси, де стілько очий стежило за нею!

О, Боже, що се за житє! Була увязнена, мусіла зносити пестощі нелюбого й незнакомого чоловіка, була наражена на ненависть стільки жінок — й не мала навіть надії визволити ся з того положеня.

Отче дорогий — зітхнула побожно — хорони мене в сім чужім краю. Зішли ангела, щоб хоронив мене в тій небезпеці, щоб я не впала жертвою того чужого чоловіка. Наведи Роберта на мої сліди! О, Боже, вчини чудо — инакше пропаду!

І страшний плач стряснув ніжною її постатю.

Підчас коли Ільона в молитві шукала потіхи, межи женщинами у гаремі розіграла ся бурлина сцена. Тільки паша вийшов з Ільоною з тої кімнати, як піднялися ся оклики обуреня. Всі ті женщини злучила разом спільна ненависть до незнакомої дівчини, що хотіла від них забрати любов Саїд паші.

— То гадина — просичала Сулейка, одна з найкрасших жінок паші — вдає лагідної й невинної мов голубка, але рівночасно є облудлива мов кіт.

Вважайте, кажу вам, коли вона стане улюбленою жінкою паші, то буде для нас тираном. Його держати ме в своїх сильцях й тільки вважати ме, щоб він до нас не наближив ся — а тоді житє наше буде ще більш нудне чим дотепер!

— Сулейка правду говорить — кликнула Дафне, струнка красавиця — не можемо допустити до того, щоб вона забрала від нас серце нашого володаря.

Хто вона є — звідки забрила сюди? Чи можемо позволити на се, щоб якась там зайда з півночи нами розпоряджала?!

— Ні, ні! — кликнули всі хором — не допустимо до сього, мусимо її позбути ся.

Сулейка підняла ся і глянула по всіх блискучими очима.

— Мусимо скоро взяти ся до роботи — сказала — доки ще вона зможе його цілком здобути для себе, бо опісля буде тужив за нею, як за Сулимою!

— Я-б думала, щоб до вечірньої їди додати її отруї, яка-б не завела й зробила те саме, що передше, й звільнила нас від сьої, як й від попередньої ненависної нам женщини!